

Presentation av HD-gruppens rapport

Minnesanteckningar från SKK:s redovisning 2019-05-11

I anteckningarna har egna funderingar noterats med *kursiv stil*.

OBS att resultatet avser de undersökta raserna!

HD-gruppens rapport presenterades vid en konferens till vilken representanter för rasklubbar och specialklubbar hade bjudits in. Deltagarantalet var begränsat till max 2 representanter för varje klubb. Schnauzeringen representerades av Karin Åström och Margareta Delborn från avelskommittén. Dessutom var undertecknad Jan Hockart och Monica Håkansson med som representanter för SSPK.

Inför mötet fanns rapporten att tillgå under torsdagen tillsammans med Bodo Bäckmos bilaga om "Felkällor och onoggrannhet vid höftledsröntgen på hund."

Rapporten presenterades av en panel bestående av:

Agneta Ståhle	Presentation av uppdraget, gruppens arbetsmetoder, slutsatser, förslag till åtgärder
Eva von Celsing	Urval av raser
Kerstin Hansson	Vad är HD – definition, terminologi, rutiner vid röntgen, avläsning mm
Erling Strandberg	Analyser och resultat
John Örvill	Subpopulationer, avel med utländska hundar
Sofia Malm	Screening mät- och målegenskaper, HD i avelsarbetet index/policy
Åke Hedhammar	Historik
Bodo Bäckmo	Sedering, effekt och spridning

Gustav Svensson medverkade via länk med kommentarer

Redovisningen genomfördes under två entimmarsspass varefter en halvtimme var avsatt för frågor. Denna förlängdes under hand till tre kvart. Efteråt fanns tillfälle att enskilt ställa ytterligare frågor till panelens representanter.

De frågor som SBK och SSRK påpekat i sina motioner ingick enligt beslut i KF inte i arbetsgruppens direktiv utan hanteras av CS:

- a) Öppen redovisning av slapp led
- b) Dubbelsidiga resultat avseende ED och HD ska visas på SKK Hunddata
- c) Redovisning av kvalitetssäkring av avläsare
- d) Byte av avläsare vid omröntgen
- e) Årlig redovisning av omröntgen och överklagan till nordiska panelen

Trender

Sammantaget alla raser har andelen A samt D och E minskat medan B och C har ökat. Särskilt markant är ökningen av C.

Vissa raser, *däribland schnauzern* och andra kompakta och välmusklade raser har haft en markant ökning av C-höfter.

I redovisningen har använts ett avelsvärde avseende HD på en skala där A=1, B=2, C=3, D=4 och E=5.

Vi är några i Schnauserringen som har använt en liknande modell fast med omvänd skala för att analysera avelsvärdet utifrån stamtavlan. I analyserna har "okänt" satts med samma värde som C. Vid efterföljande frågestund, ställde jag frågan till Sofia Malm om detta kunde vara en metod att bedöma avelsvärdet för HD, i avsaknad av index, när man planerar parningar. Svaret blev entydigt ja. Om vi vill använda metoden bör vi använda HD-gruppens omvända skala A=1 etc. vilket skulle ge någon slags legitimitet.

Ett antal faktorer som har undersökts huruvida dessa har haft påverkan på utvecklingen.

Inavel	Ökad inavelsgrad ger begränsad effekt på HD-värdet
Import	Avel med importerad hund ger ingen eller liten effekt på HD-värdet
Kullstorlek	Kullstorleken har liten effekt på HD-värdet
Ålder	Högre åldern (12 – 18 månader) vid röntgen ger en försämring av HD-värdet, dock ganska liten.
Vikt	Ökad vikt ger en försämring av HD-värdet (De stora raserna har ingått i analysen).
Sedering	Utfasningen av Plegicil till förmån för andra preparat är den faktor som har haft störst inverkan och gett en försämring av HD-värdet. Bodo Bäckmo har visat att klinikerna i huvudsak inte använder rekommenderade doser utan i många fall mycket högre doser. <i>Detta torde innebära att största delen av försämringen består i subluxation vid röntgentillfället och alltså också är beroende av hur hunden hanteras (läggs) vid röntgentillfället. Här kan det förekomma översträckning d.v.s. leden tvingas isär. Här är det intressant att studera Bodo Bäckmos litteraturstudie, som vänder upp och ner på begreppen och som inte har kommenterats i HD-rapporten. Frågan "varför" har ställts till HD-gruppen och undertecknats av mig. Vid frågestunden ställdes också frågan om vad "missbildningen" vid subluxationen består i och orsakas av. Svaret var att ingen visste det!</i>

Röntgenteknik	Det har inte gått att med statistisk säkerhet göra en bedömning av effekten av övergång från analog till digital röntgenteknik.
Antal bilder	Fler inskickade bilder ger en sämre avläsning eftersom den sämsta bilden ska gälla som underlag om de visar varierande grad av sublaxation.
Avläsande veterinär	Skillnaden mellan avläsarna över tid har blivit allt mindre och är nu liten.
Screening/Klinisk statistik	Det går inte ut tillgänglig statistik se några skillnader mellan HD-värde för fria (A och B) och C-höfter.

Analyserna anses påvisa att det inte finns någon reell försämring av de undersökta raserna utan försämringen av HD-statusen helt består av de miljömässiga faktorerna (främst sederingsmetod)

En viktig miljömässig faktor som inte nämns är den inverkan av klinikernas personal, som sker vid positionering av hundarna. Skulle denna variera lika mycket som doseringen vid hantering skulle man kunna förmoda att den har ännu större inverkan på resultatet. Detta har till en del följt av förändringen i sederingspreparat – lättare att översträcka leden nu. (Se Bodos rapport).

Utredningens förslag till åtgärder och fortsatt arbete

A. Upprättande av avtal med röntgande kliniker om formerna för HD-screening och överföring av bilder på samtliga screenade hundar, till exempel att:

Kliniken förbinder sig att tillse att all personal som arbetar med HD-röntgen har kunskap om den av FCI och SKK anvisade röntgenproceduren och håller sig uppdaterad om eventuella tillägg/ändringar.

Kliniken ska eftersträva att ta så få bilder som möjligt, med hänsyn tagen till arbetsmiljö avseende strålskydd.

Kliniken/den som utför röntgenundersökningen inte ska ge utlåtande om HD-grad eller göra mätningar på bilderna.

Användning av acepromazin (*Plegicil*) som sederande substans i samband med HD-röntgen inte längre ska tillåtas.

B. Regelbunden och återkommande utbildning av klinikpersonal avseende genomförandet av röntgenundersökningen.

C. Fastställande av tidplan för avslutande av analogt insända röntgenbilder.

D. Öppen redovisning av återkommande och standardiserade avläsarkalibreringar i Sverige.

E. Utarbeta rutiner för återkommande och standardiserade avläsarkalibreringar gentemot övriga FCI-länder i allmänhet och nordiska länder i synnerhet. Inom Norden bör regelbundna valideringar/kalibreringar av slumpmässigt utvalda bilder genomföras och resultaten redovisas öppet.

F. Genomföra en valideringsstudie till exempel av slumpmässigt utvalda hundar av några lämpliga raser där bilder redan lästa i Sverige skickas till annat nordiskt land för ny avläsning. Denna studie ska göras inom 2 år.

G. Undersöka om antalet inskickade bilder för bedömning av HD påverkar graderingen. Detta kräver möjlighet att skilja mellan HD- och ED-bilder. HD utredningen önskar därför att detta tas hänsyn till i utvecklingen av det nya digitalröntgensystemet.

H. I samband med övergången till det nya digitalröntgensystemet för insändning av röntgenbilder föreslår utredningen tydliga rutiner för:

☑ Att det antal HD- respektive ED-bilder som skickas in anges ☑ Vad som läggs in som noteringar (subluxation etc.) ☑ Enhetlig terminologi för noteringar (t.ex. subluxation istället för slapp led) ☑ Säkerställande av annan avläsare vid omröntgen

I. SKK bör, tillsammans med ras- och specialklubbar, arbeta för ett mer effektivt utnyttjande av HD-index i de raser där detta finns tillgängligt.

J. Verka för skapandet av en nordisk/internationell gemensam avelsvärdering avseende HD genom utbyte av data och information.

K. Ras- och specialklubbar bör löpande se över utfallet av befintliga hälsoprogram och avelsstrategier, samt uppfödarnas faktiska selektion avseende HD.

L. Ras- och specialklubbar bör utvärdera effekterna av nyttjandet av utländska hundar utan känd "HD-bakgrund".

M. Avsättning av medel för att om 5–10 år göra en uppföljande studie av HD utvecklingen.

Utredningen har identifierat följande intressanta forskningsområden

- A. Möjligheten att vid skattning av HD-index ta hänsyn till resultat från båda höftlederna.
- B. Möjligheten att vid skattning av HD-index ta hänsyn till vikt och hullbedömning vid röntgen.
- C. En förstudie avseende nordisk avelsvärdering (nordiskt HD-index).
- D. Studera inverkan av sederingspreparat i kombination med starkt smärtstillande/sedativ substans vid HD-röntgen och undersöka om det finns rasspecifika skillnader.
- E. Studera grad av HD med, respektive utan, sublaxation och förekommande rasskillnader gällande utveckling av kliniska höftledsbesvär i fler raser än de hittills undersökta. Målet är att ge en större kunskap om möjliga skillnader avseende rasernas anatomi eller andra faktorer som eventuellt påverkar känsligheten för sublaxation eller kliniska symptom. Ökad kunskap om eventuella rasskillnader kan i förlängningen ge mer adekvata avelsrekommendationer för våra rasklubbar.

Vad gör vi nu

Mina egna reflektioner

Inom Schnauzerringen och SSPK måste vi nu gå vidare och reflektera över vårt eget arbete i uppfödargrupper, avelskommittéer och styrelser. Vi vill naturligtvis bibehålla och utveckla våra raser till mentalt, anatomiskt och exteriört utmärkta hundar. Vi bör titta på avelsvärdet för HD, men även alla andra avelsvärden. Vikten av att bibehålla den genetiska variationen måste vara överordnad. Förlorar vi den finns ingen väg tillbaka. Det kan finnas skäl att fundera över vad HD grad lägre än A och B står för. Kan en fördjupad analys av avelsvärdet, familjär bakgrund, uppväga ett sämre HD-värde om det även finns höga avelsvärden i övrigt?

Det skulle också vara intressant att studera och diskutera om den påvisade sublaxationen vid röntgentillfället är en adekvat faktor för avelsurval för våra och andra raser av samma typ (atletisk, kompakta och rörliga hundar). Andra missbildningar i ledeskål och ledhuvud är självklart uteslutande faktorer. Vi bör föra denna diskussion vidare, kanske tillsammans med andra rasklubbar, som har samma frågeställning. Jag skulle gärna se att den diskussionen förs vidare så småningom till SKK för att få till en mer varierad syn på HD-statusen.

Det arbete som avelskommittén i Schnauzerringen har gjort i samarbete med vissa kliniker för att få till stånd korrekta HD-bilder bör gå vidare. Vi bör också försöka påverka det arbete med utbildning och avtal med kliniker, som HD-gruppen föreslår.

Örebro 2019-05-12

Jan Hockart